

МОТИВИ

към проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването

Причини, които налагат приемането на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г.

Към настоящия момент Наредба № 1 от 2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването регламентира съдържанието на рамковите учебни програми, утвърждавани от министъра на здравеопазването, но не регламентира изрично съдържанието на учебните програми, утвърждавани от ректорите на висшите училища въз основа на рамковите учебни програми. В тази връзка, с цел яснота и въвеждане на унифициран подход от различните висши училища, е необходимо да се уточни в наредбата съдържанието и на учебните програми, утвърждавани от ректорите на висшите училища.

Към момента е регламентирано, че регионалните здравни инспекции уведомяват Министерството на здравеопазването за броя на обявените от базите за обучение свободни длъжности за специализанти по специалности два пъти годишно. Практиката обаче показва, че подаването на информация два пъти годишно в Министерството на здравеопазването не е целесъобразно, тъй като част от местата се обявяват неколккратно в хода на календарната година, като по този начин информацията за броя обявени места по специалности е неточна и некоректна. С настоящия проект се предвижда тази информация да бъде предоставяна веднъж годишно от регионалните здравни инспекции на Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) по образец, изготвен от НЦОЗА, който да я обобщава и да я изпраща в Министерството на здравеопазването.

Действащата наредба регламентира, че ръководителят на базата за обучение определя за ръководител на специализанта лице с призната съответна специалност и трудов стаж по нея не по-малко от 5 години, който може да бъде ръководител на не повече от трима специализанти по клинични специалности. Тази продължителност на трудовия стаж след придобиване на специалността беше възприета с обнародването на Наредба № 1 през 2015г., когато целият подход и философия на начина на специализация беше променен. Изискването за посочения стаж по специалността обаче към момента в някои случаи създава затруднения при определяне на ръководители на специализанти –

най-вече в лечебни заведения - бази за обучение, които са ситуирани извън големите областни центрове, както и по дефицитни специалности, при които броят на специалистите в страната не е голям. Отчитайки, че в голяма степен ръководителите на специализантите изпълняват по-скоро административни функции, Министерството на здравеопазването счита, че изискуемият минимален срок за стаж след придобиване на специалността може да бъде намален на 3 години, без това да се отрази негативно върху изпълнението на вменените им функции. Специализантите по клинични специалности се включват пълноправно в работния график на базата за обучение, осъществявайки дейността си под ръководството на различни специалисти, а не само на ръководителя си. За пълнота следва да се отбележи, че съгласно отменената Наредба № 34 от 2006г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (обн. ДВ, бр. 7 от 2007г., отм. ДВ., бр.7 от 2015г.) изискването за ръководител на специализанта също беше той да има 3 години стаж след придобиване на специалността.

За по-голяма яснота се уточнява също така, че възможността за определяне на ръководител на специализанти със съответна специалност (а не същата) се отнася за специализанти с професионална квалификация по медицинска професия от професионално направление „Здравни грижи“ и за специализанти с висше немедицинско образование, за които може да бъде определен и лекар, лекар по дентална медицина или магистър-фармацевт със съответна специалност и трудов стаж по нея не по-малко от 3 години. В допълнение, тъй като към момента няма лица, придобили специалностите Гериатрична медицина и Дентална, орална и лицево-челюстна хирургия, въпреки че тези специалности са въведени в номенклатурата на специалностите съответно през 2001г. и 2007г., се регламентира какви лица могат да бъдат ръководители на специализанти по посочените специалности в 10-годишен срок.

Съгласно действащите разпоредби на Наредба № 1 от 2015г. лицата, включени в състава на всяка изпитна комисия трябва да са придобили специалността, за която се създава съответната комисия, през последните 5 години да са осъществявали дейност по тази специалност и да заемат академична длъжност „доцент“ или „професор“ или притежават научна степен „доктор на науките“. В наредбата са регламентирани и допустимите изключения при липса на най-малко четири лица, които да отговарят на посочените изисквания, а именно: в състава на комисиите да бъдат включени и лица, които не заемат академична длъжност „доцент“ или „професор“, нито притежават научна степен „доктор на науките“, но са придобили специалността и са осъществявали дейност по нея през последните 5 години, както и в състава на комисиите за специалностите за

лица с професионална квалификация по медицинска професия от професионално направление „Здравни грижи“ и специалностите за лица с висше немедицинско образование да бъдат включени и лекари, лекари по дентална медицина и/или магистър-фармацевти с придобита съответна специалност в системата на здравеопазването. Въпреки това обаче към момента са налице малък брой специалности (като Гериатрична медицина, Дентална, орална и лицево-челюстна хирургия, Санитарно инженерство, Медицинска санитарна физика и др.), за които не могат да се сформират изпитни комисии дори при допустимите изключения. В тази връзка в проекта на наредба е предвидено още едно изключение – при липса на най-малко четири лица, които отговарят на посочените изисквания, включително на допустимите изключения, да се допуска в състава на комисиите да бъдат включени и лица, които са с придобита специалност в системата на здравеопазването близка до специалността, за която се създава съответната комисия, осъществявали са дейност по тази специалност през последните 5 години и заемат академична длъжност „доцент“ или „професор“ или притежават научна степен „доктор на науките“.

Съгласно действащия текст на Наредбата предложения за състава на изпитните комисии се правят от ръководителите на висшите училища и националните центрове по проблемите на общественото здраве, а по военномедицинските специалности - от началника на Военномедицинската академия (ВМА). При подаване на предложенията си по реда на наредбата обаче тази формулировка беше разтълкувана от някои висши училища като задължение да предложат не само свои представители за включване в състава на комисиите, а състав на целите комисии, включително представители на други висши училища. По тази причина посоченият текст на наредбата се прецизира за по-голяма яснота, като се уточнява, че висшите училища, националните центрове по проблемите на общественото здраве и ВМА изпращат в Министерството на здравеопазването мотивирани предложения за членове на изпитните комисии, които отговарят на изискванията на наредбата. Предвид дадените правомощия на министъра на здравеопазването да определя със заповед състава на изпитните комисии за държавен изпит за специалност за яснота се уточнява също, че той може и по своя инициатива да включва в състава на изпитните комисии лица, които отговарят на нормативните изисквания, които не са предложени от посочените институции.

Към момента в Наредбата е регламентирано, че за теоретичното обучение, включено в учебните програми за придобиване на специалност следва да бъде заплащана такса, определена от висшето училище или национален център по проблемите на

общественото здраве, провеждащи теоретичното обучение, или Военномедицинска академия. В учебните програми по неклинични специалности и по една от специалностите за лица с професионална квалификация „лекар по дентална медицина“ (Социална медицина и обществено дентално здраве) обаче е предвидена и самоподготовка. Тъй като в наредбата не е изрично регламентирано, че не се дължи такса за самоподготовката, това в някои случаи създава недостатъчна яснота за висшите училища, че не следва да се заплаща такса за самоподготовката. В тази връзка, за по-голяма яснота и избягване на различно тълкуване на действащите текстове, е предвидено включването в наредбата на изричен пояснителен текст. По същата причина е включен и текст, че за самоподготовката от практическото обучение, предвидена в учебните програми (по неклинични специалности, специалности за лица с професионална квалификация „лекар по дентална медицина“) не се дължи такса.

По предложение на Сдружението на медицинските университети в Република България е предвидено създаване на нова неклинична специалност „Регулация, организация и икономика на медицинските изделия“ със срок на обучение 2 години, която да бъде предназначена за лекари, магистър-фармацевти, юристи, икономисти, химици, биотехнолози, биолози. Обучението по посочената специалност ще е насочено към законодателството и регулацията, системите за управление на качеството, клиничните изпитвания и управлението на данни, икономиката на здравеопазването и възстановяването на разходи, надзор и съответствие след пускане на пазара и етични и правни съображения в областта на медицинските изделия. Във връзка с въвеждането на новата специалност се регламентира и лица с каква специалност и съответно стаж по нея да могат да бъдат включени в изпитната комисия за държавен изпит и да бъдат ръководители на специализантите и за какъв период. В наредбата е предвидено периодът да бъде 10 години, за да се даде възможност за това време да се обучат необходимите специалисти, които да могат да бъдат включени в комисията за държавен изпит за специалност с оглед изискването те да имат трудов стаж по специалността поне 5 години.

Тъй като специалностите Икономика на здравеопазването, Медицинска биохимия, Радиационна хигиена, Радиобиология, Токсикология, Анализ на лекарствените продукти и Организация и икономика на фармацевтичното производство могат да бъдат придобивани от лица с медицинско и от лица с немедицинско образование, се прецизира тяхното място в номенклатурата на специалностите – в раздел VIII. Специалности за лица с висше медицинско или немедицинско образование. По предложение на Националния център по радиобиология и радиационна защита се разширява обхватът на

лицата с немедицинско образование, които могат да придобиват специалност Радиационна хигиена, с лица с квалификация в областта на общото инженерство.

Цел на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г.

С проекта на Наредба се цели ясно да се регламентира съдържанието на учебните програми, утвърждавани от ректорите на висшите училища, аналогично на регламентацията за рамковите учебни програми, утвърждавани от министъра на здравеопазването. Цели се също получаване на коректна информация относно обявените през съответната година места за специализанти по области, както и улесняване на базите за обучение при определяне на ръководители на специализанти чрез намаляване изискването за трудов стаж след придобиване на специалност.

Цел на проекта на Наредба е и да се гарантира, че по всяка специалност от номенклатурата на специалностите може да се утвърди комисия за държавен изпит за специалност. Цели се също внасяне на яснота във връзка с подаването на предложения за състава на изпитните комисии и във връзка с това, че не се дължи такса за самоподготовката, предвидена в учебните програми по неклинични специалности и специалности за лица с професионална квалификация „лекар по дентална медицина“. Друга цел на проекта е да се допълни и прецизира номенклатурата на специалностите.

Очаквани резултати от приемането на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г.

Очакваните резултати от приемането на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г. са: гарантиране на унифициран подход от различните висши училища при разработването на учебните програми на базата на рамковите учебни програми; получаване на коректна информация за обявените от базите за обучение места за специализанти през годината; разширяване на възможностите на базите за обучение да обучават специализанти чрез намаляване изискването за трудов стаж след придобитата специалност от ръководителите на специализантите; утвърждаване на изпитни комисии за държавен изпит за специалност за всички специалности; създаване на по-голяма яснота относно факта, че не се дължи такса за самоподготовка в случаите, когато такава е предвидена в учебните програми; допълнена и прецизирана номенклатура на специалностите.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г.

Приемането на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2015г. няма да доведе до въздействие върху държавния бюджет, тъй като не се изискват финансови средства от държавния бюджет за изпълнение на предвидените промени в проекта на акт. Проектът няма финансово въздействие върху висшите училища, националните центрове по проблемите на общественото здраве, Военномедицинската академия или други участници в процеса на обучение за придобиване на специалност.

Анализ за съответствие на проекта на наредба с правото на Европейския съюз

От извършения анализ за съответствие с правото на Европейския съюз се установи, че обществените отношения, предмет на проекта на наредба, не са регламентирани в европейското право и тяхната уредба е предмет на национално решение и е от компетентността на отделените държави-членки. Това произтича от разпоредбата на чл. 168, пар. 7 от Договора за функциониране на Европейския съюз, която предвижда изключителна компетентност на държавите-членки по определяне на здравната им политика.